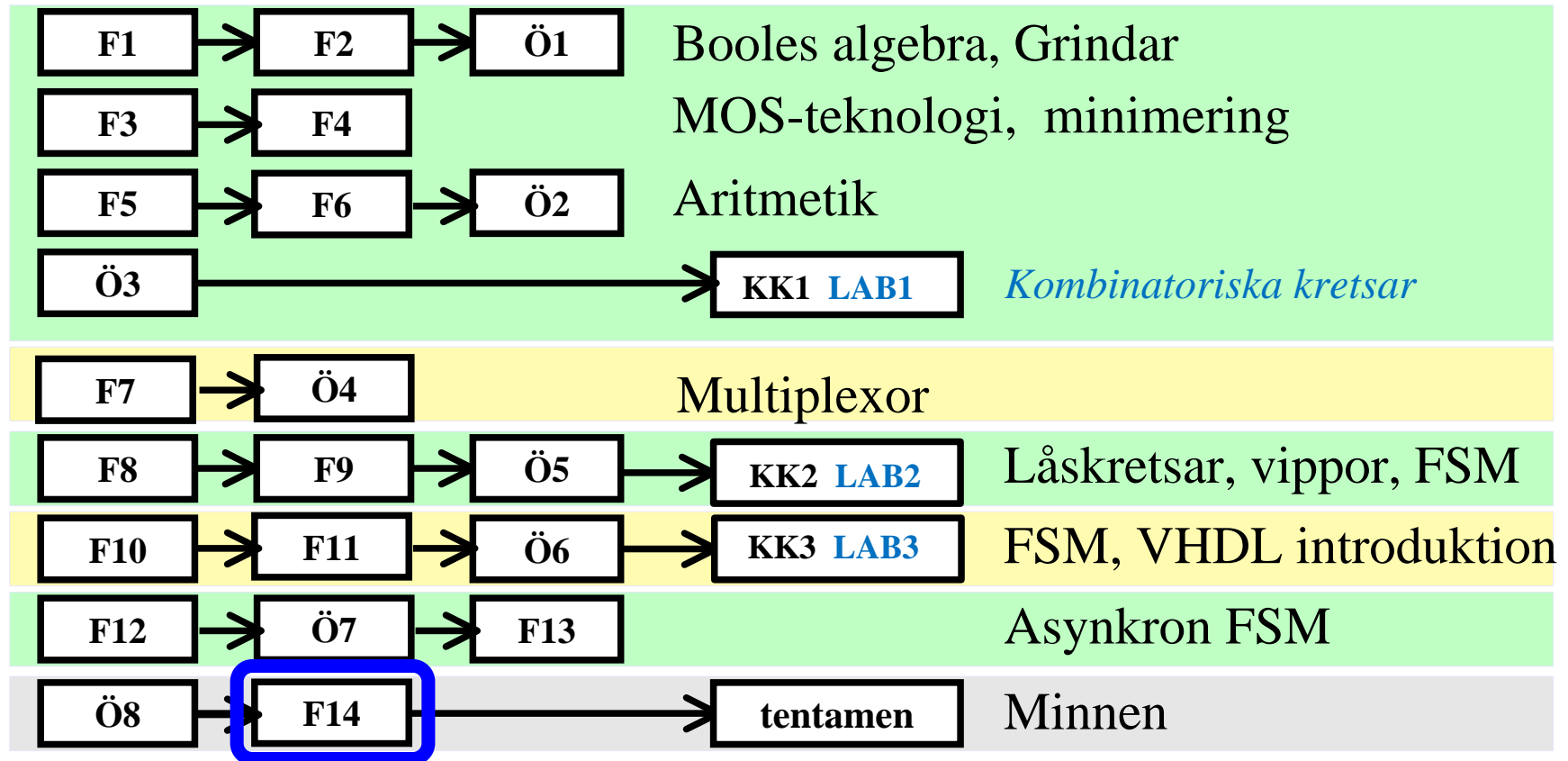

Digital Design IE1204

F14 Halvledarminnen, mikrodatorn

william@kth.se

IE1204 Digital Design

*Föreläsningar och övningar bygger på varandra! Ta alltid igen det Du missat!
Läs på i förväg – delta i undervisningen – arbeta igenom materialet efteråt!*

Detta har hänt i kursen ...

Decimala, hexadecimala, oktala och binära talsystemen

AND OR NOT EXOR EXNOR Sanningstabell, mintermer Maxtermer PS-form Booles algebra SP-form deMorgans lag Bubbelgrindar Fullständig logik NAND NOR CMOS grindar, standardkretsar Minimering med Karnaugh-diagram 2, 3, 4, 5, 6 variabler

Registeraritmetik tvåkomplementrepresentation av binära tal

Additionskretsar Multiplikationskrets Divisionskrets

Multiplexorer och Shannon dekomposition Dekoder/Demultiplexor Enkoder

Prioritetsenkoder Kodomvandlare

VHDL introduktion

Vippor och Låskretsar SR-latch D-latch D-vippa JK-vippa T-vippa Räknare

Skiftregister Vippor i VHDL Moore-automat Mealy-automat Tillståndskod

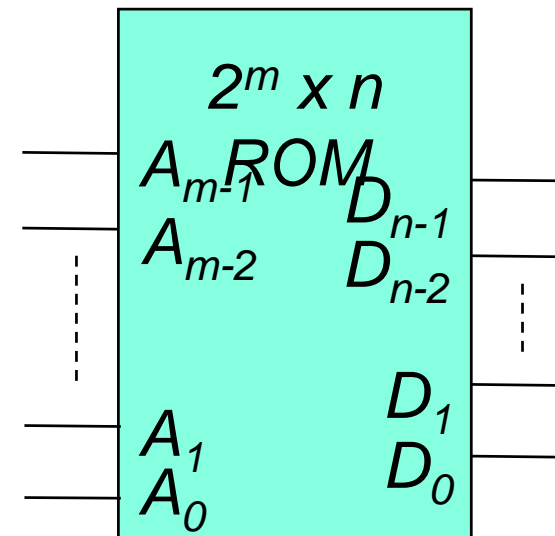
Oanvända tillstånd Analys av sekvensnät Tillståndsminimering

Tillståndsmaskiner i VHDL Asynkrona sekvensnät flödestabell exitationstabell tillståndskodning

Hasard Metastabilitet

Läsminne Read Only Memory ROM

- Ett läsminne har addressingångar och datautgångar
- Med m addresslinjer kan man accessa 2^m olika minnesadresser
- På varje address finns det ett dataord på n bitar
- Oftast har ROM minnet också en Output Enable (OE) ingång

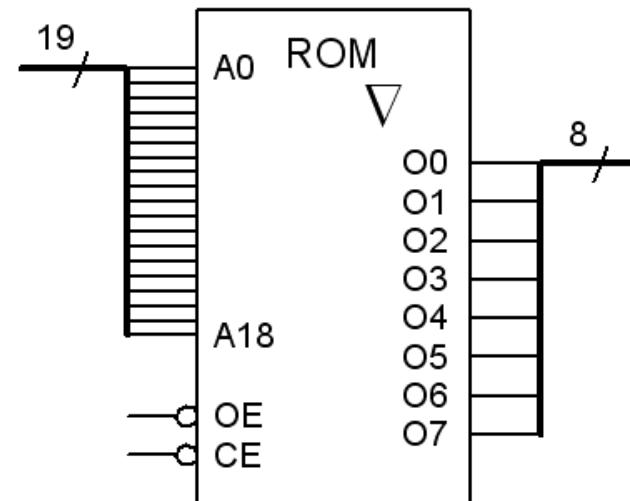
Läsminne Read Only Memory ROM

Exempel på ett ROM

Läsminne:

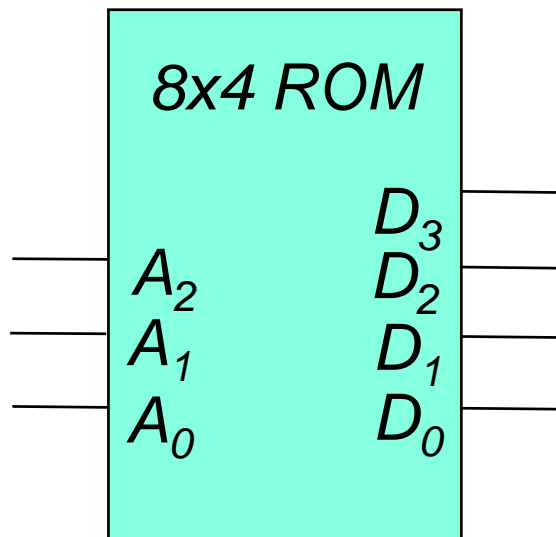

ROM 4M 512k × 8 bit

- $\overline{CE}$ **Chip Enable** aktiverar chippet
- $\overline{OE}$ **Output Enable** kopplar in datautgångarna
(annars är dom i Three-state läge)

Litet ROM

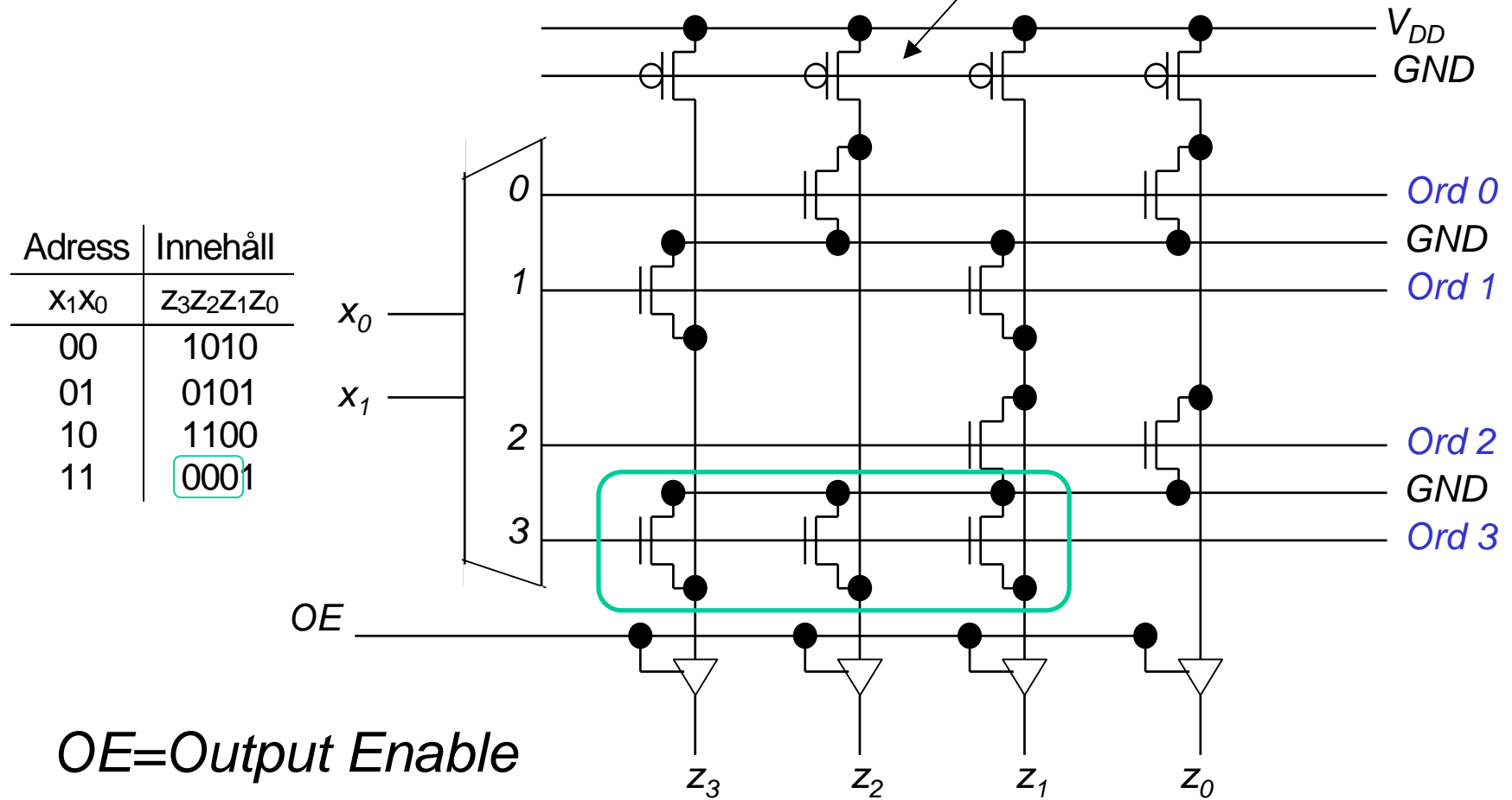

Möjlig minnesinnehåll

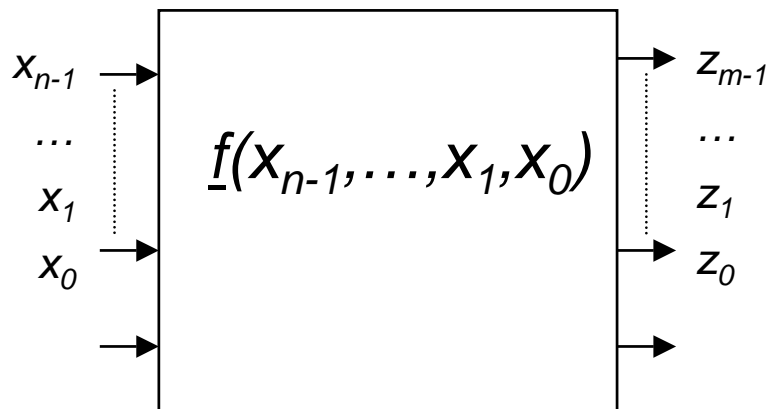
A_2	A_1	A_0	D_3	D_2	D_1	D_0
0	0	0	0	0	1	0
0	0	1	0	1	1	0
0	1	0	1	1	1	1
0	1	1	1	1	0	1
1	0	0	0	0	1	1
1	0	1	0	0	0	0
1	1	0	1	0	0	1
1	1	1	0	0	1	1

ROM

Pullup "1"

ROM implementering av kombinatoriska funktioner

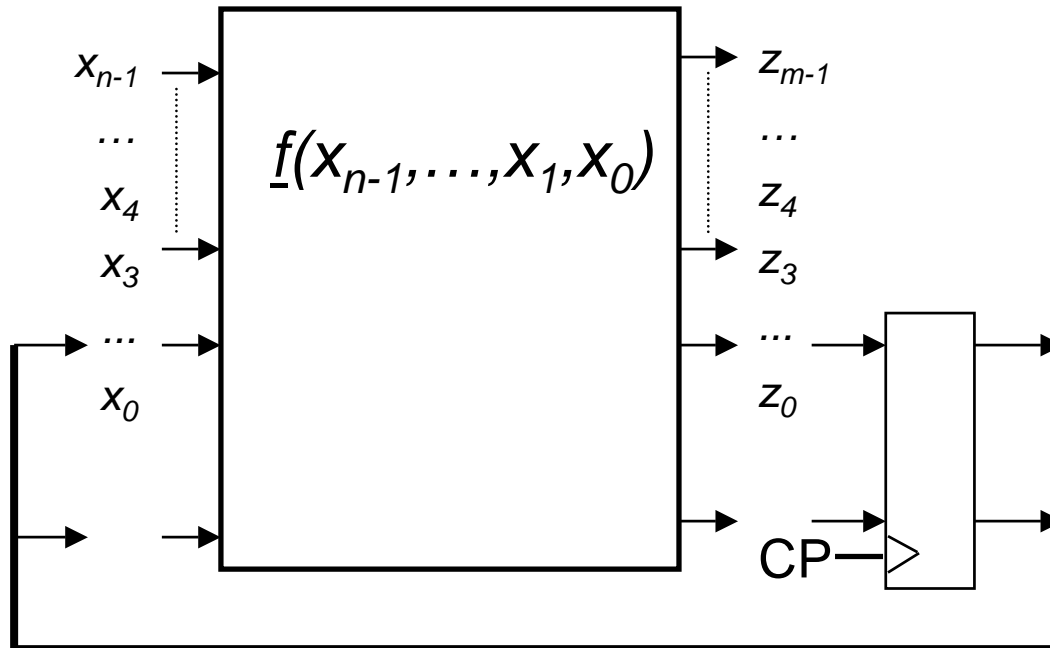

Adress	Innehåll
$x_{n-1} \dots x_1 x_0$	$z_{m-1} \dots z_1 z_0$
0...00	1...10
0...01	0...01
...	...
1...11	0...01

Ett ROM med n ingångar med m utgångar kan användas för att implementera en kombinatorisk funktion med m utgångar och 2^n min-termer

ROM implementering av sekvenskrets

Adress	Innehåll
$x_{n-1} \dots x_3 x_2 x_1 x_0$	$z_{m-1} \dots z_3 z_2 z_1 z_0$
0...0000	1...0001
0...0001	0...0010
...	...
1...1111	0...0000

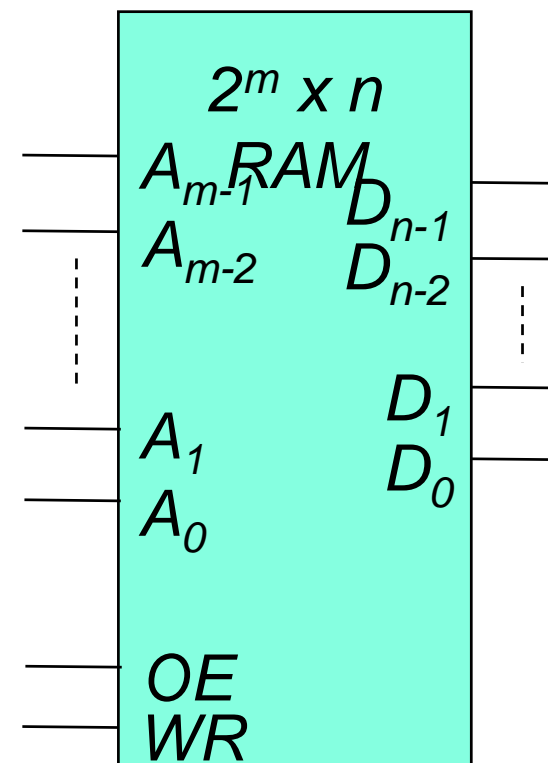
*En Moore-automat =
ett ROM och ett
register med D-vippor*

*Mha återkopplingar kan ROMet användas till att generera sekvenser
och implementera tillståndsmaskiner*

Läs-Skriv-Minne

Random Access Memory RAM

- RAM-minnet har även en Write (*WR*) ingång som möjliggör att skriva in ett dataord på en given address
- $D_{n-1} \dots D_0$ är alltså *både* in- och utgångar

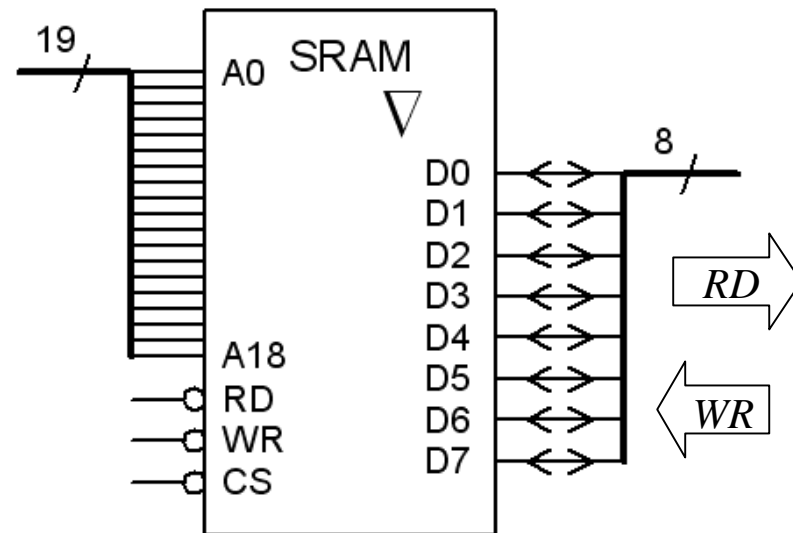

Läs-Skriv-Minne Random Access Memory RAM

Läs/Skrivminne:

SRAM 4M 512k × 8 bit

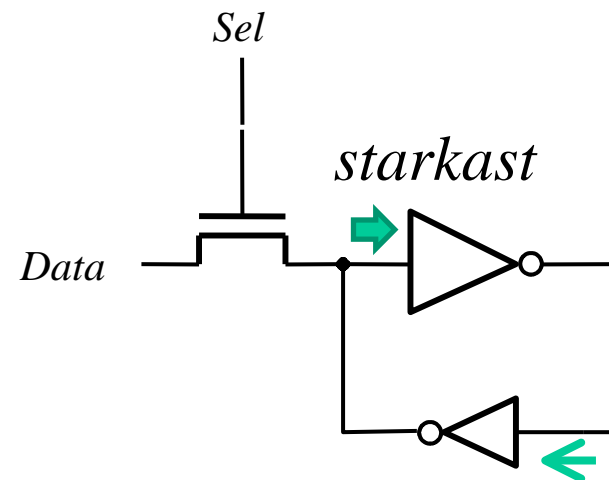

- $\overline{CS}$ **Chip Select** aktiverar chippet
- $\overline{RD}$ **RD** läsning från minnet, datautgångarna är aktiva
- $\overline{WR}$ **WR** skrivning i minnet
- (vid write är datautgångarna i three-state läge)

SRAM

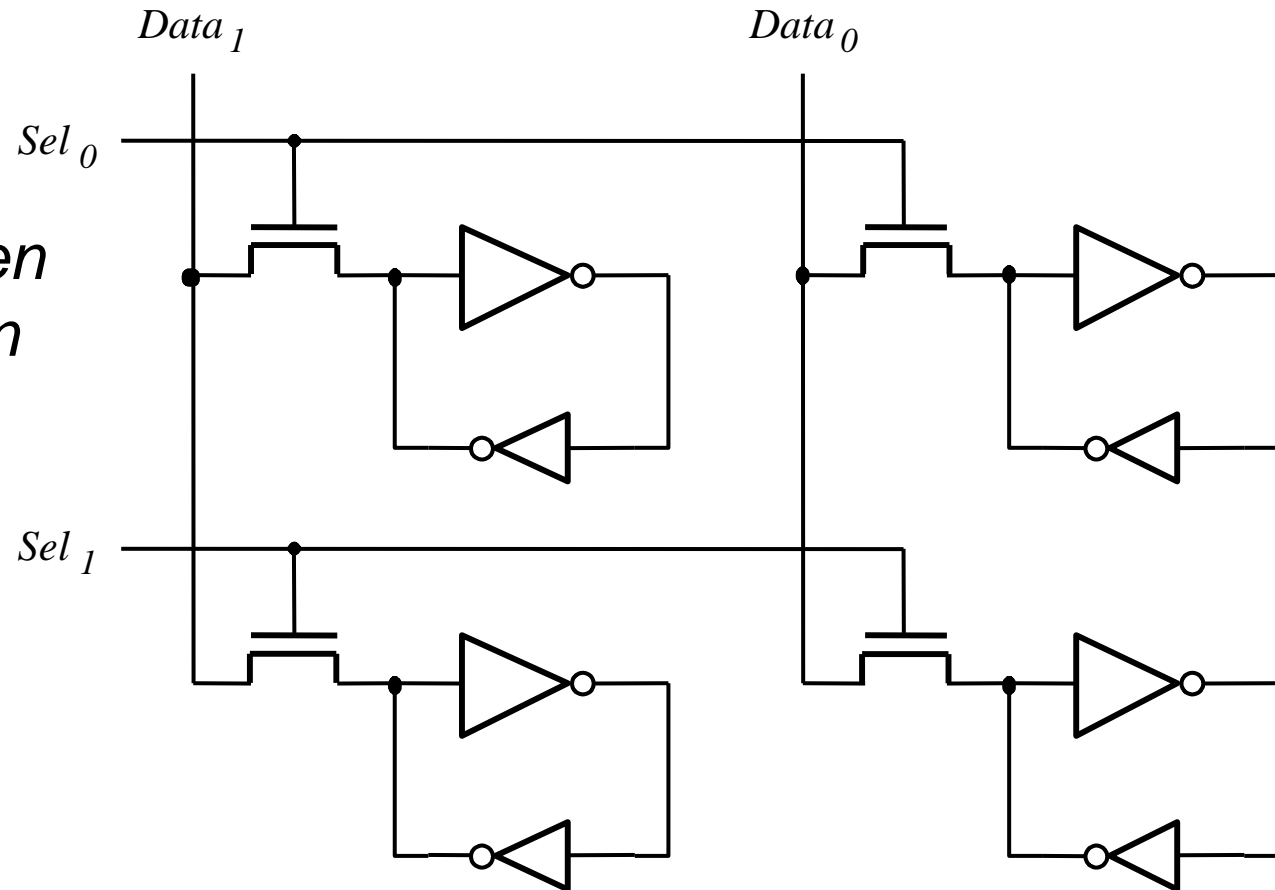
Static Random Access Memory

- Ett SRAM-minne innehåller en matris av SRAM-celler
- För att skriva används 'Data' som ingång!
  - 'Sel' sätts till 1 och det värde som läggs ut på 'Data' sparas i cellen
- För att läsa används 'Data' som utgång!
  - 'Sel' sätts till 1, och värdet i cellen hamnar på utgången

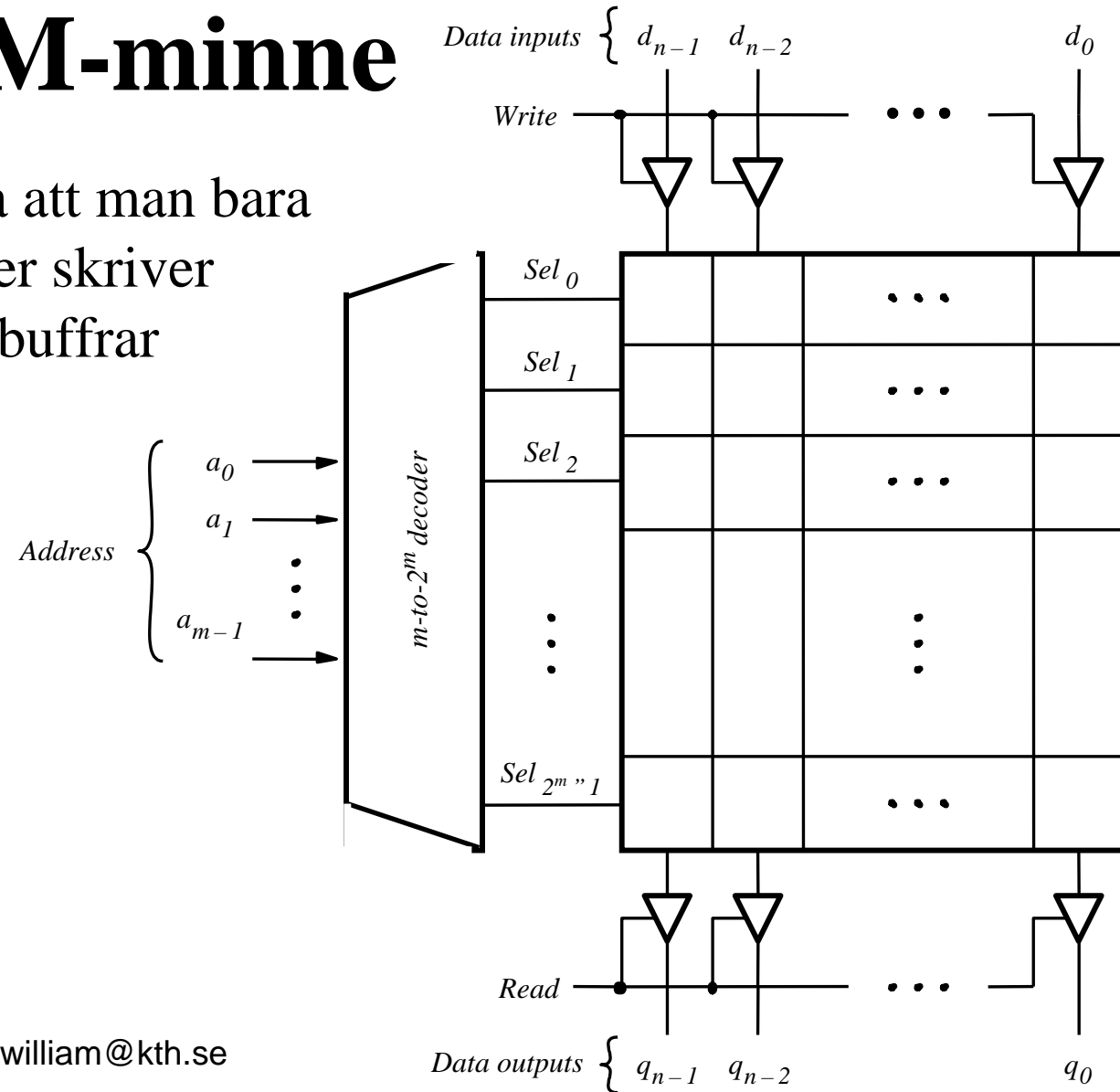
SRAM

*Man bildar nu en
matris av $2^m \times n$
SRAM-celler*

SRAM-minne

För att säkerställa att man bara antingen läser eller skriver används Tristate-buffrar

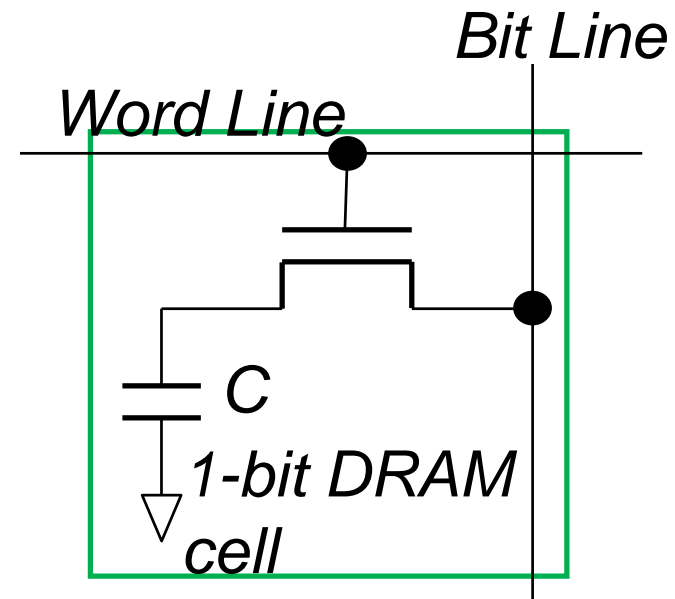

DRAM Dynamiskt RAM

- **SRAM** minnescellen behöver 4 transistorer och det blir för kostsamt att implementera ett stort minne
- **DRAM** minnescellerna använder bara en transistor och en kondensator

DRAM Minnescell

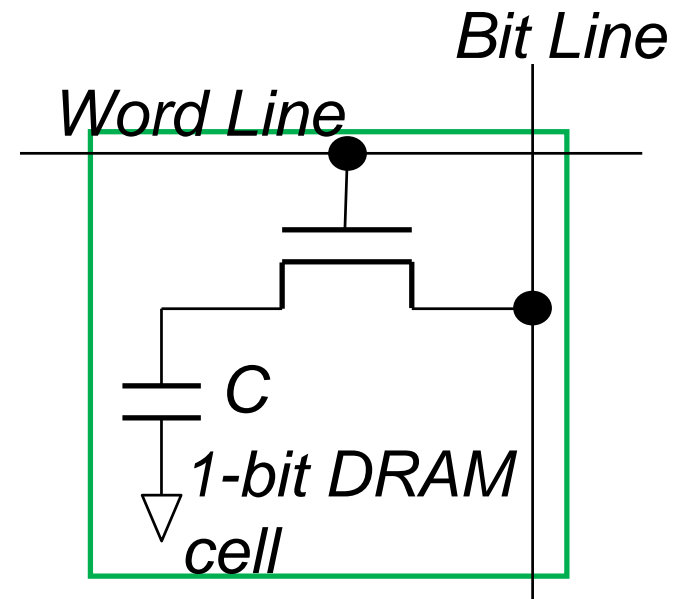
- DRAM-cellen består bara av en transistor och en kondensator
- Skrivning
  - För att ladda cellen ska ordlinjen sättas till '1'
    - Cellen får nu bitlinjens värde

DRAM Minnescell

- Läsning är mer komplex
  - Man vill inte tappa informationen vid läsning!
  - Bit-linjen sätts på en spänning mellan High and Low
  - För att läsa cellen ska ordlinjen sättas till '1'
    - Bitlinjens justerar nu sin spänning antingen uppåt eller nedåt
    - En extra krets (sense amplifier) detekterar ändringens riktning och skapa en riktig 0:a eller 1:a
    - Även laddningen i kondensatorn C måste återställas!

DRAM Minne

Minnesmodul med 8st kapslar

*Kapsel
256Mbit (32Mx8)*

SRAM vs DRAM

- SRAM tar mer plats än DRAM men kräver en enklare accesslogik och är därför snabbare (men också dyrare)
- DRAM används för RAM-minnen i våra vanliga datorer
- När man tar bort strömmen försvinner innehållet av SRAM eller DRAM-minnet!

Minnestyper

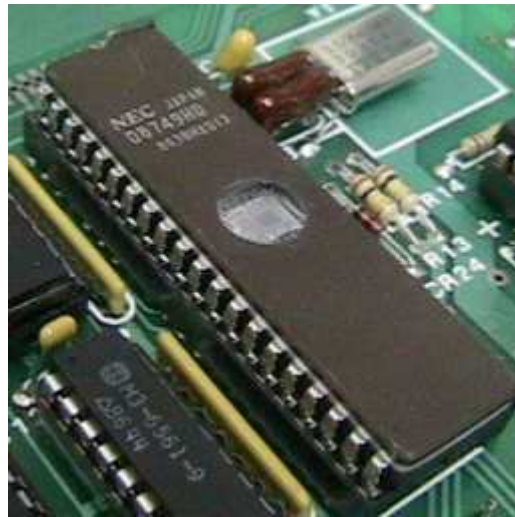
- Flyktiga minnen
  - Minnen tappar sin information om man kopplar bort strömförsörjningen
    - static RAM (SRAM)
    - dynamic RAM (DRAM)
- Icke-flyktiga minnen
  - Minnen behåller sin information om man kopplar bort strömförsörjningen
    - **Flash (blockvis skrivning)**
    - **EPROM, EEPROM (bytevis skrivning)**

Det behövs en kombination av olika minnen i en elektroteknisk konstruktion!

Flash-minne

- icke-flyktigt minne
- låg kostnad och låg effektförbrukning
- kan suddas och uppdateras, men det tar mycket mer tid än i ett RAM-minne

EPROM Erasable Programmable ROM

Programmerbart ROM-
minne (kan programmeras
med en kretsprogrammerare)
Erasable – kan raderas med
hjälp av UV-ljus för att
därefter programmeras om.
Därav ”fönstret” på chippets
ovansida.

I moderna elektronikutrustningar slipper Du träffa på EPROM.

Minnesteknologier

Teknologi	Accesstid	Kostnad \$/GB
SRAM	1 ns	1000
DRAM	50 ns	100
HDD	10 ms	1

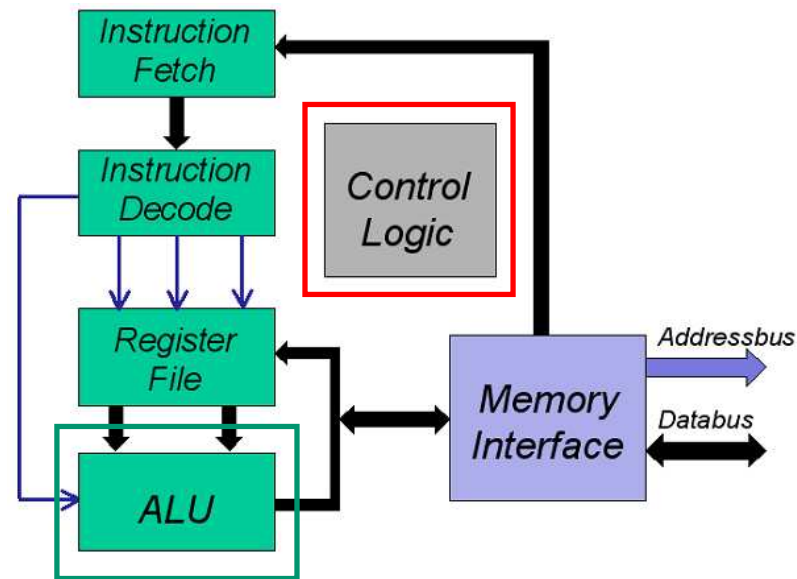
Snabba minnen är dyra och billiga minnen är slöa!

Principiella "mellan tummen och pekfingret" siffror.

William Sandqvist william@kth.se

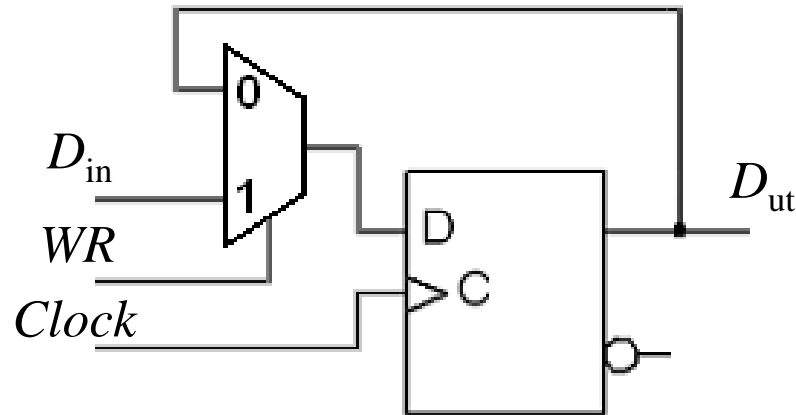

Logik i mikroprocessorn

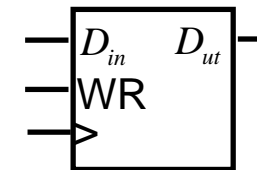

Det finns både kombinatorisk och sekventiell logik i en processor. **Kontrolllogiken** är en tillståndsmaskin medan **ALU:n** är mest kombinatorik.

Registerelement

Symbol

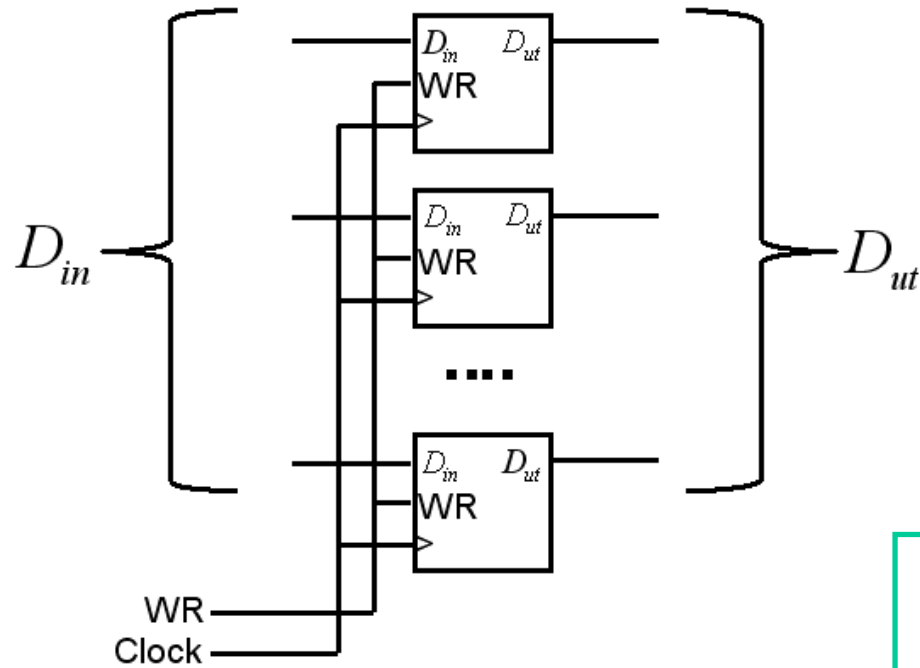
$WR / \overline{hold}$

$WR = 1$ synkron skrivning

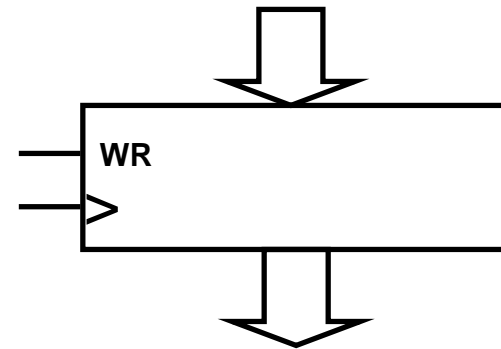
$WR = 0$ hold

*1 logikelement i
en FPGA*

Register

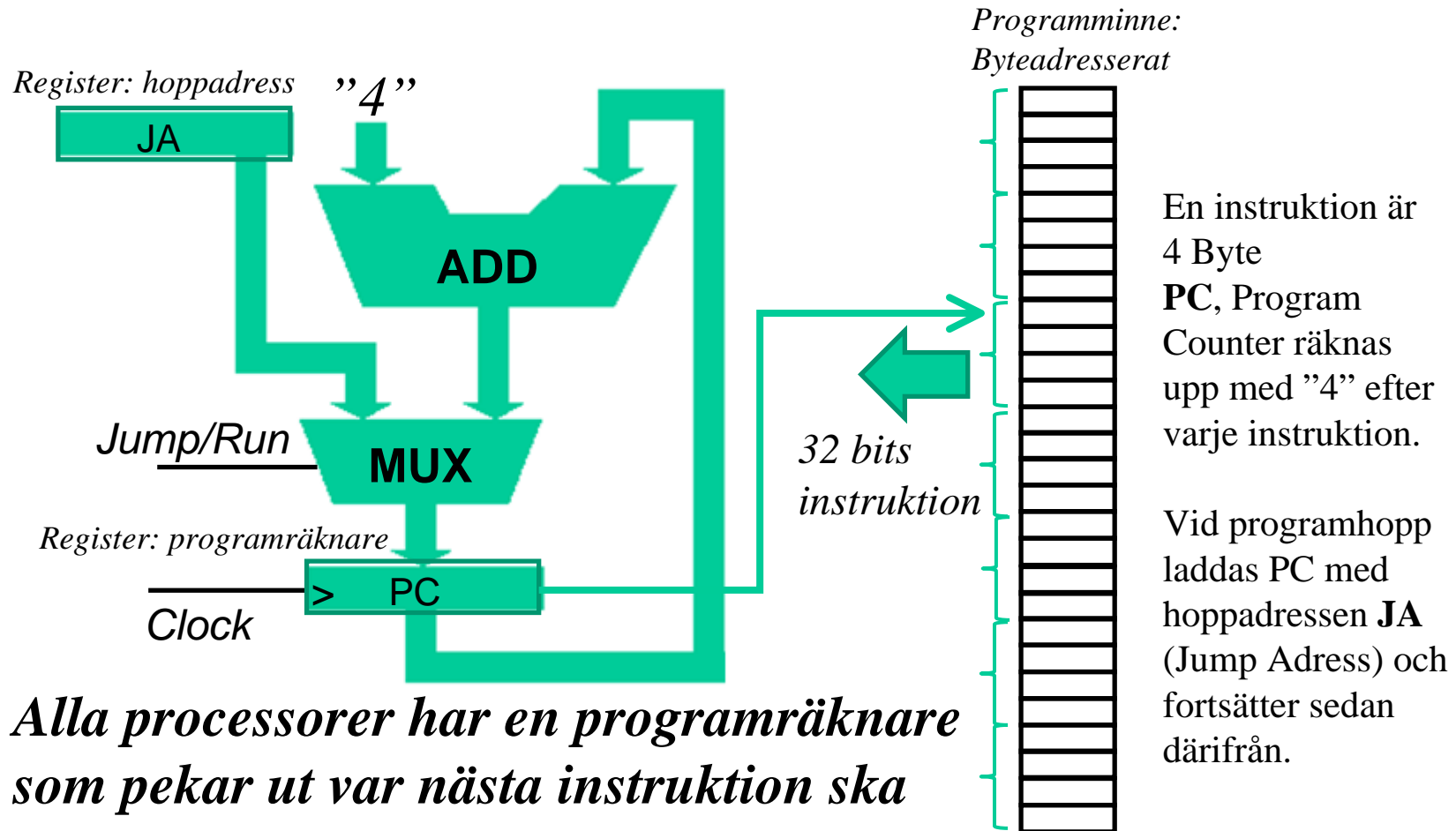

Symbol

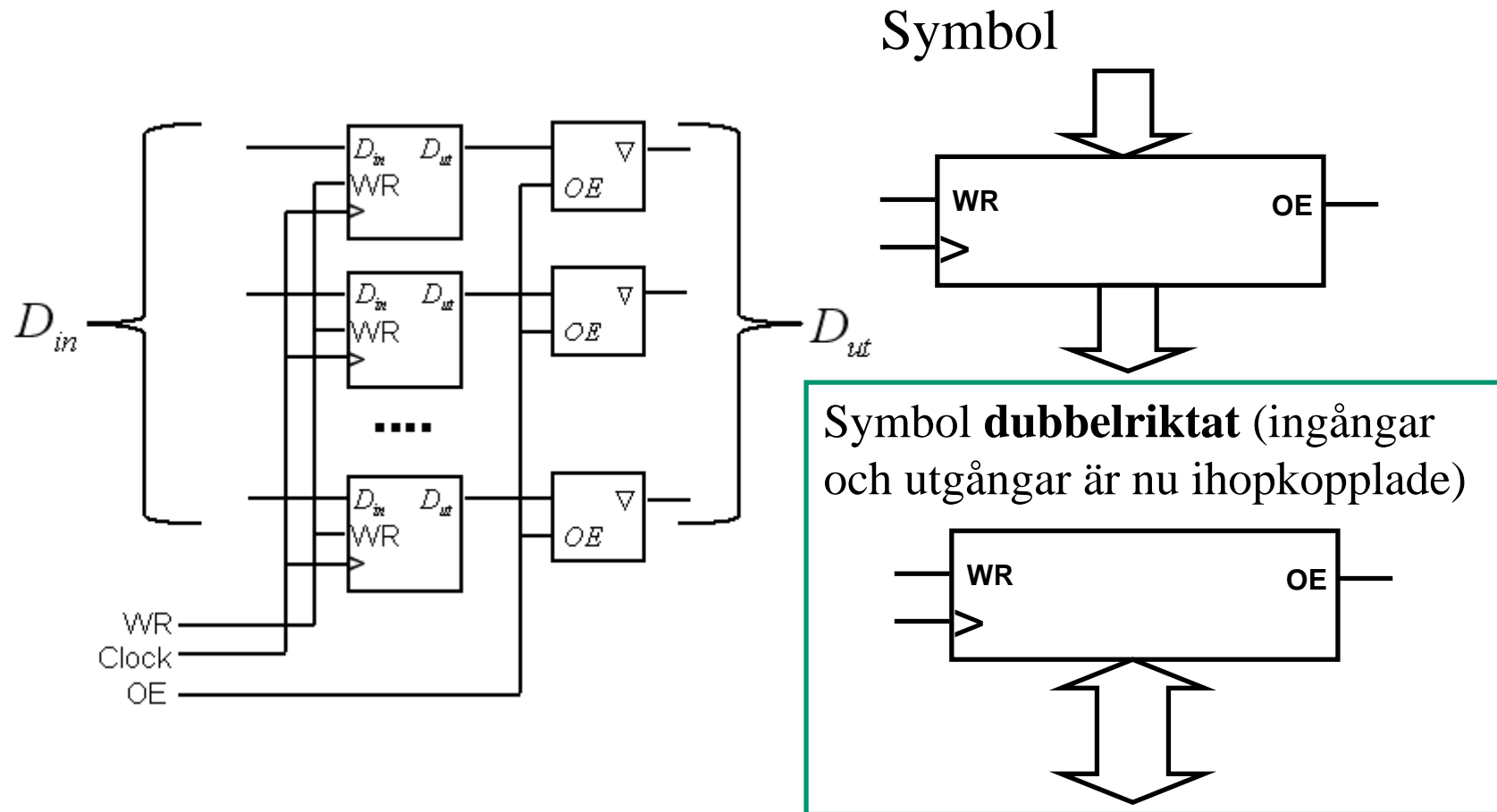
*32 bitars register är 32
logikelement i en FPGA*

Programräknar-register

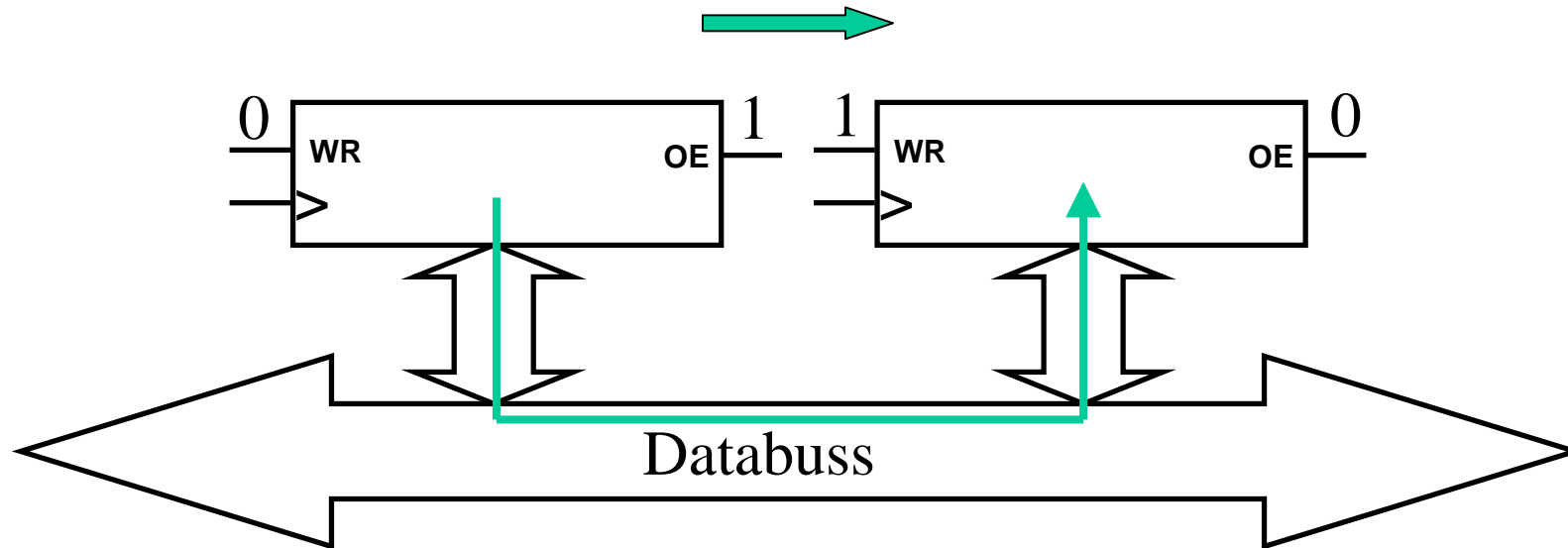

Alla processorer har en programräknare som pekar ut var nästa instruktion ska hämtas i minnet.

Register med threestateutgång

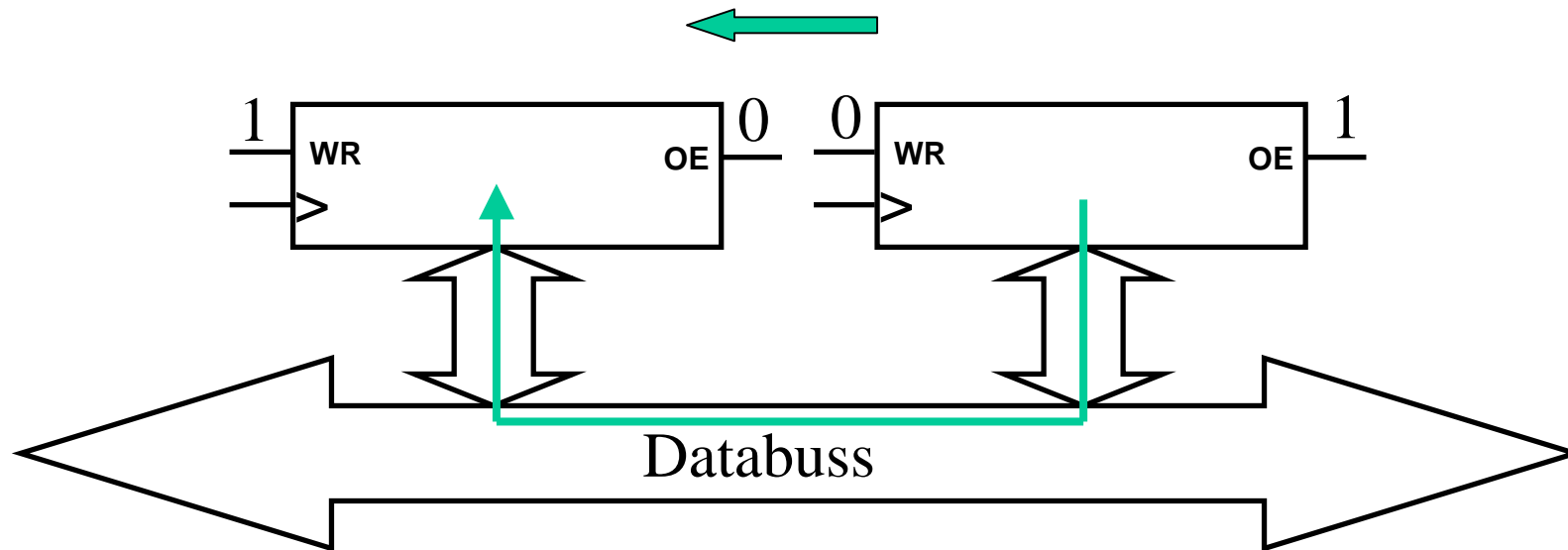

Register och Databuss

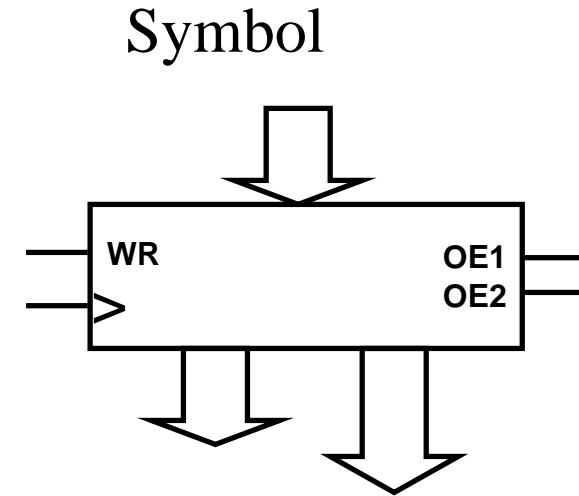
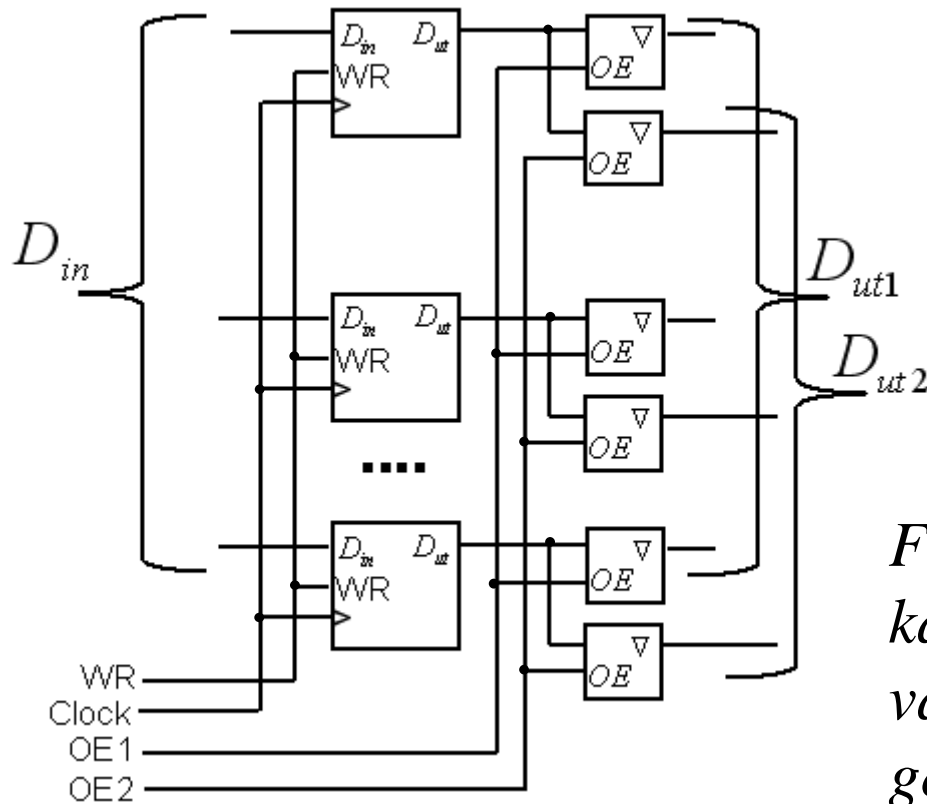
Flera dubbelriktade register med threestateutgångar kan kopplas ihop med varandra för att bilda en gemensam databuss.

Register och Databuss

Data kan nu styras att kopieras mellan *alla* register på databussen.

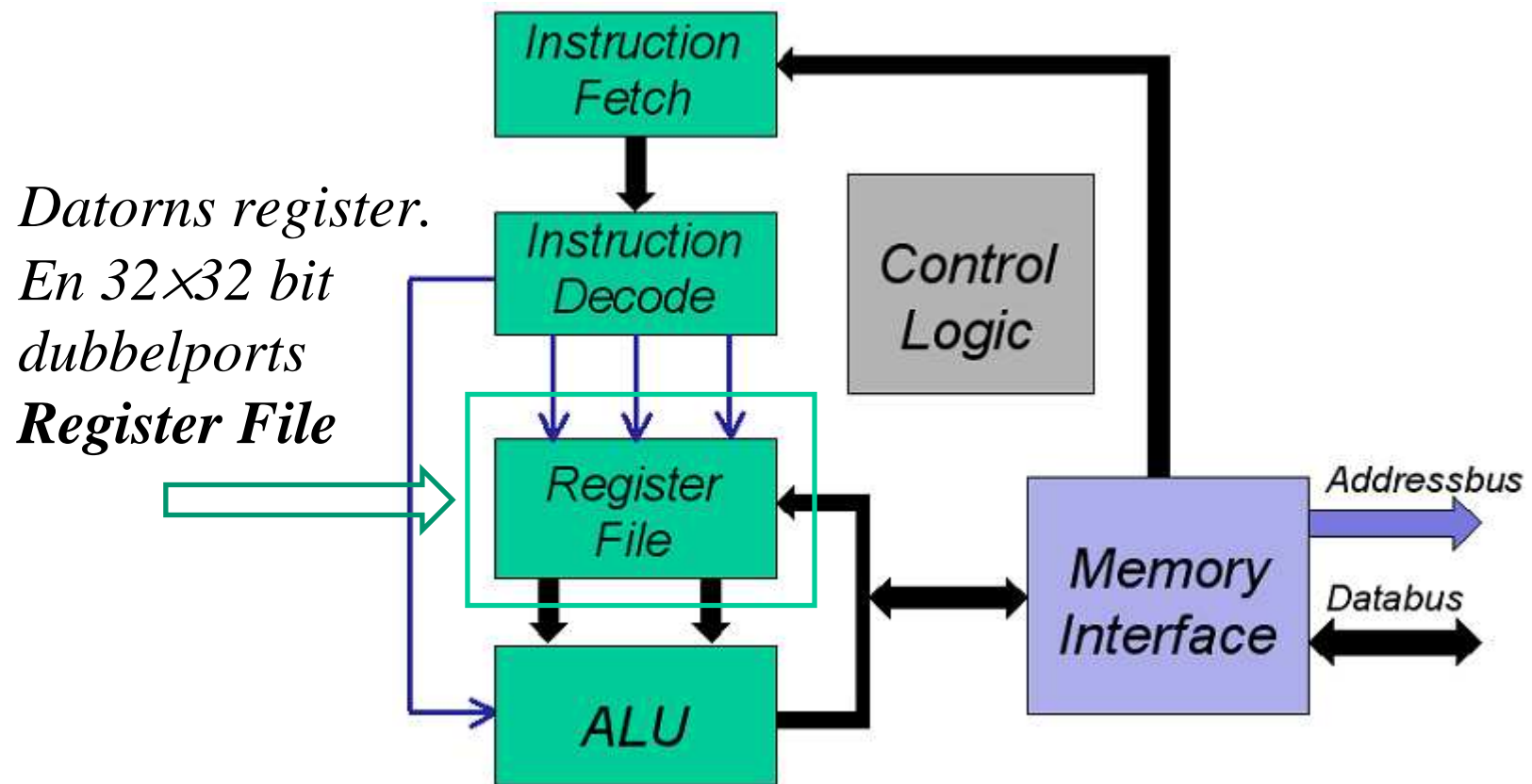
Dubbelport register

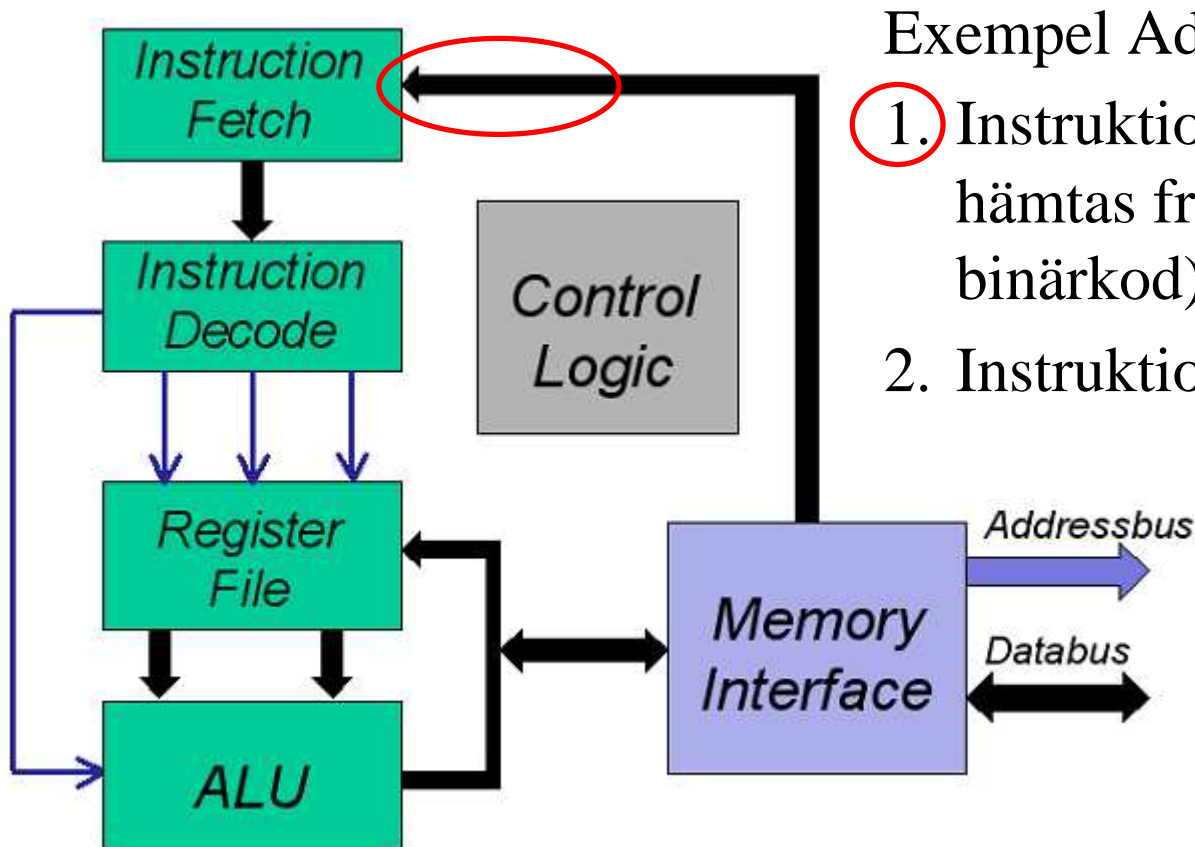
*Flera **Dubbelportregister**
kan kopplas ihop med
varandra till **två**
gemensamma utgångsbussar*

Mikrodatorn - arkitektur

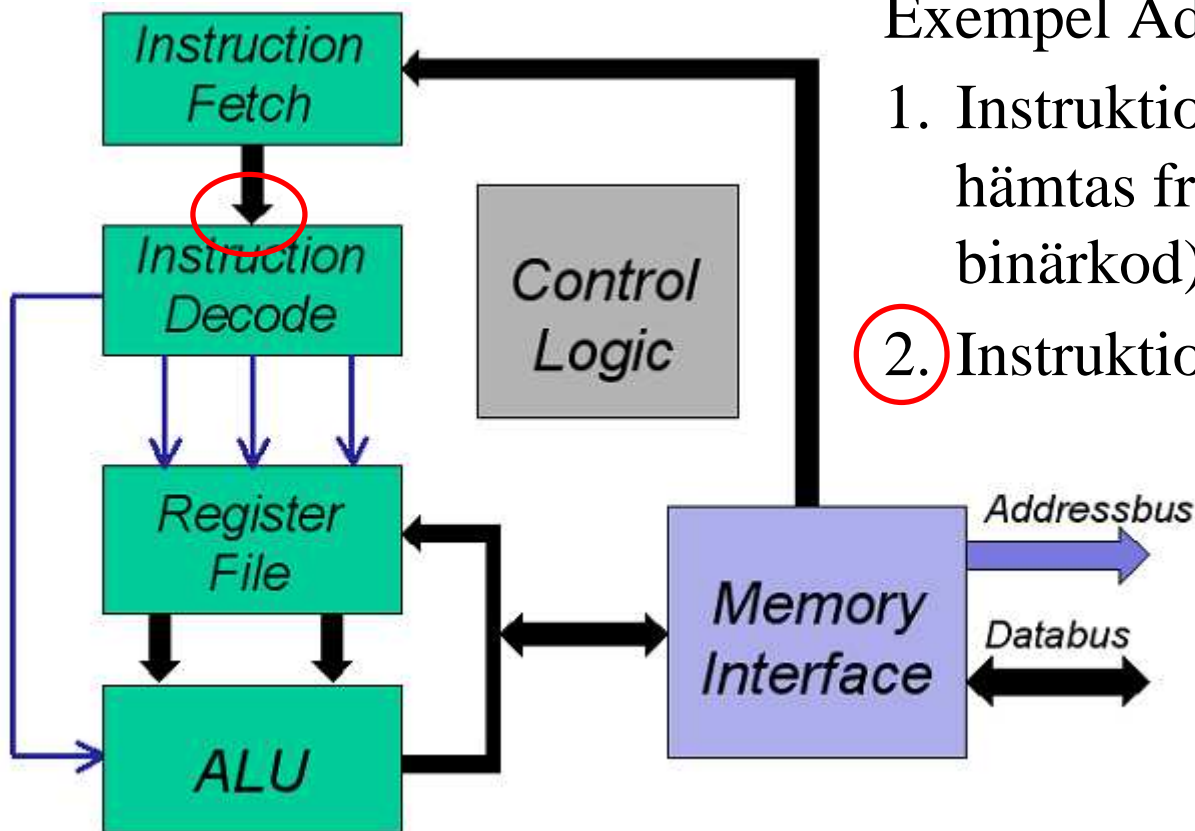
Mikrodatorn - **add**

Exempel Add instruktion

1. Instruktion `add R1,R2,R3` hämtas från minnet (som binärkod)
2. Instruktionen avkodas

Mikrodatorn - **add**

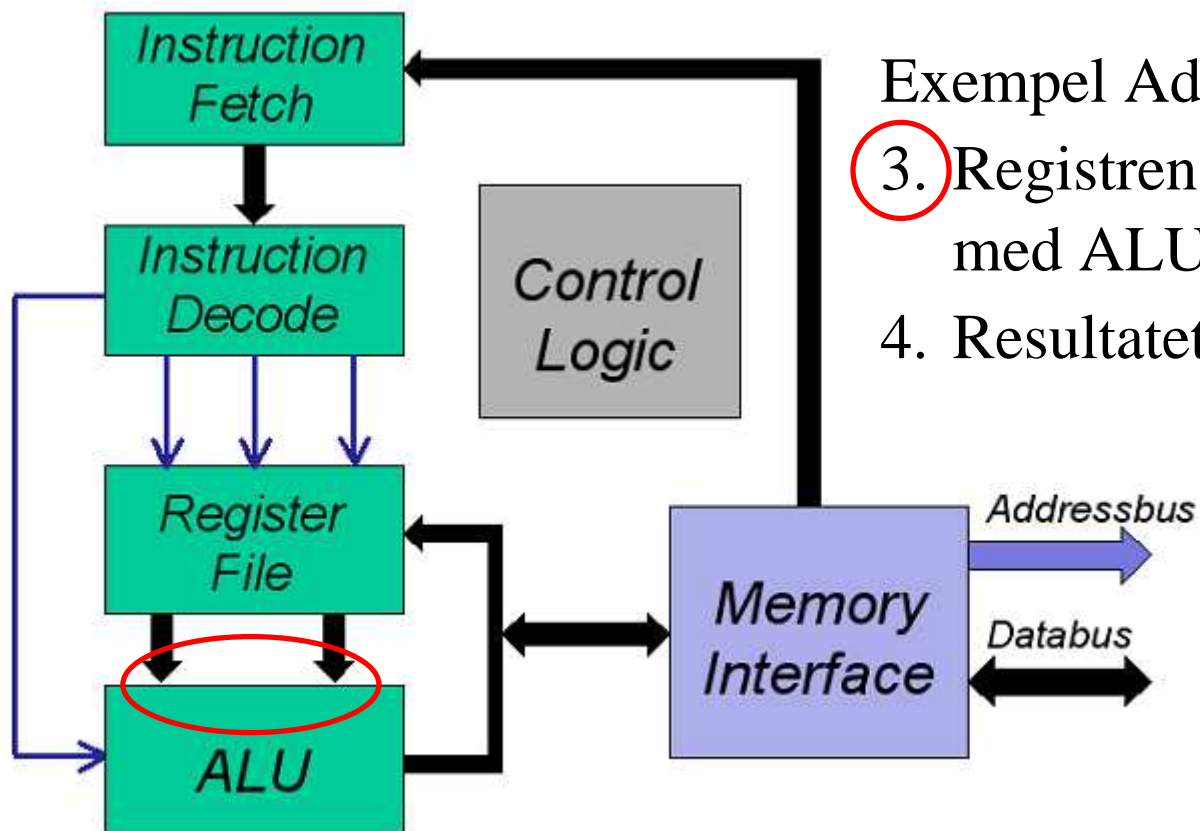

Exempel Add instruktion

1. Instruktion `add R1,R2,R3`
hämtas från minnet (som
binärkod)

2. Instruktionen avkodas

Mikrodatorn - **add**

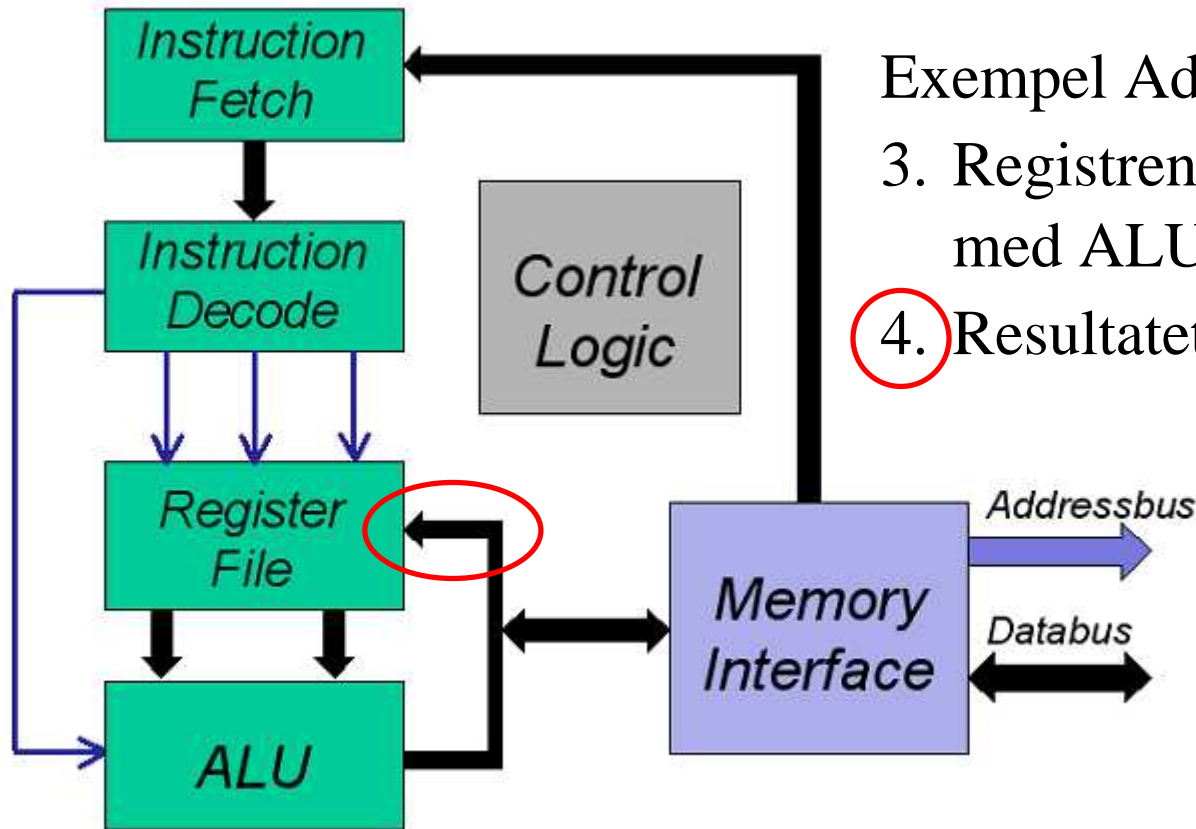

Exempel Add instruktion

3. Registren **R2** och **R3** adderas med ALU:n

4. Resultatet skrivs till register **R1**

Mikrodatorn - add

Exempel Add instruktion

3. Registren **R2** och **R3** adderas med ALU:n

4. Resultatet skrivs till register **R1**

Det krävs således flera klockpulsperioder för att genomföra en instruktion.

(man kan kanske ordna med en Pipeline?)

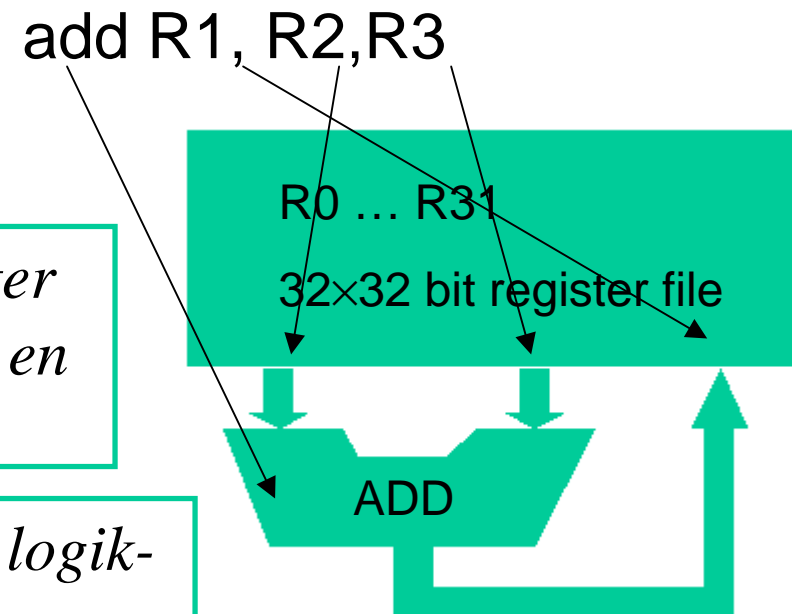
Register file

Processorn har en 32×32 bitars register file (med dubbelports-register). Man kan därför samtidigt *läsa* från *två* valfria register eller skriva till *ett* valfritt register per klockpuls.

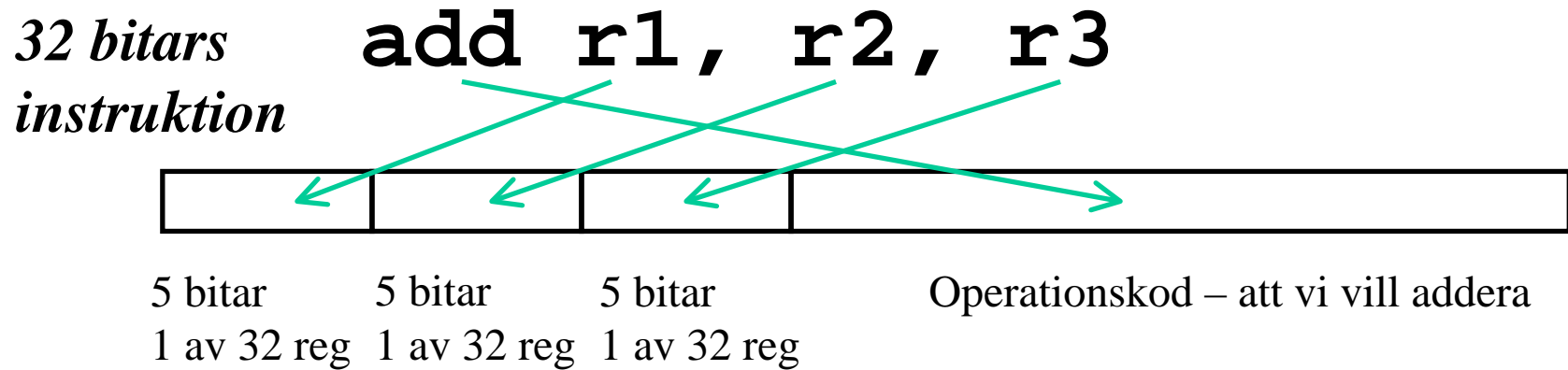
Datorinstruktionen `add`, innebär att summan $R2+R3$ läggs i $R1$

En register file med 32 register är $32^2 = 1024$ logikelement i en FPGA

En 32 bitars adderare är 32 logikelement i en FPGA

Möjligt instruktionsformat

William Sandqvist william@kth.se

Tentamensläsning kombinatorik

- Karnaugh
- SP/PS
- Implementering av två-nivå-logik
- Logiska grindar
- Multiplexor
- Boolesk algebra
- Talsystem
- Aritmetik

William Sandqvist william@kth.se

Tentamensläsning sekvenskretsar

- Vippor och latchar
- Tillståndsmaskiner (Moore/Mealy)
- Tillståndsdigram
- Tillståndsminimering
- Analys av sekvensnät
- Syntes av sekvensnät
- Tidsbeteende (Setup/Hold)

Tentamensläsning CMOS

- Vad är funktionen i en CMOS-krets?
- Tristate

Tentamensläsning VHDL

- Tolka en beskrivning

Tentamensläsning Asynkrona sekvensnät

- Analys
- Syntes
- Hasard

Tentamensläsning

Halvledarminnen

- RAM-minnen
- ROM-minnen
- Funktion, Principbild

Tentamen struktur

- **Del A1** (10 poäng)
  - Fokus på *analys*
  - Korta uppgifter (1/2 eller 0 poäng) **Observera!**
- **Del A2** (10 poäng)
  - Fokus på *metodik*
- **Del B** (10 poäng)
  - Fokus på *design*
  - Problem

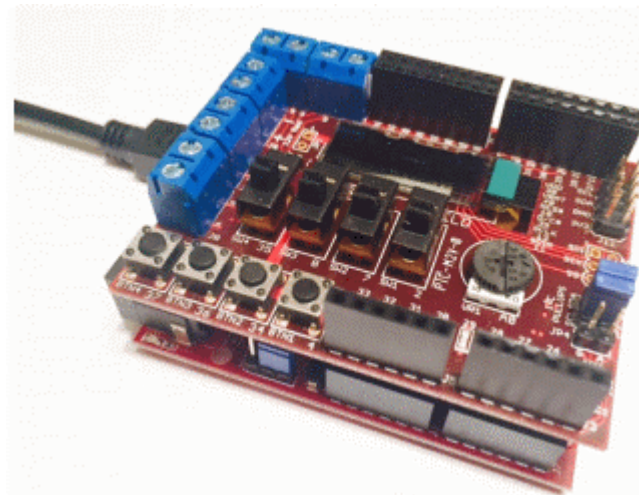
≥ 6 ↓	≥ 11 ↓		
0 –	11 –	16 –	
F	E	D	
19 –	22 –	25	
C	B	A	30p

Nästa kurs - Datorteknik

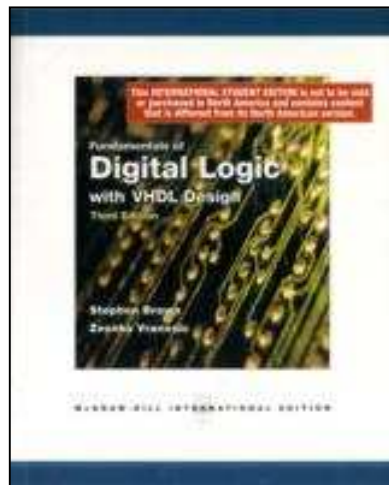
- Hur fungerar en dator inuti?
- *Processor?*
- *Cacheminne?*
- *Threads?*
- *Interrupts?*
- Efter Datorteknik har **du** förklaringarna

Mer VHDL?

*Valbar kurs IL1331 VHDL-design 7,5hp
valbar för CINTE och TCOMK obligatorisk
för TIEDB kursen går årligen i P1.*

**(har ni läst IL1331 och sedan väljer
Embeddedprogrammet så får ni utrymme
för en extra kurs!)**

*Läroboken blir då användbar en gång
till, men denna gång med **alla** VHDL-
avsnitten inkluderade!*

Inbyggda system – överallt!

William Sandqvist william@kth.se

Kursutvärdering

- Det är viktigt att vi får feedback!
- Ni kommer snart att få en e-mail med instruktionerna för kursutvärderingen som kommer att göras i Daisy-systemet
- Hjälp oss att förbättra kursen med konstruktiv kritik (gärna kommentarer)

Tack för uppmärksamheten!

Lycka till med tentan!